

Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΣΤΗΝ ΤΡΙΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ «ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ, ΤΗΣ ΜΟΝΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΛΑΓΝΕΙΑΣ»

Αλίκη Τσοτσορού

Η σταχυολόγηση και ενσωμάτωση παραθεμάτων λογοτεχνικών –ποιητικών κυρίως– κειμένων από τον συγγραφέα της τριλογίας *Της επανάστασης, της μοναξιάς και της λαγνείας*, Γιώργο Μιχαηλίδη, αποτελεί ένα αξιομνημόνευτο τμήμα του ιδιαίτερα ογκώδους αυτού έργου, στο οποίο η χρονική διάρκεια της αφήγησης καλύπτει σύνολο σαράντα και πλέον ετών. Το πρώτο μυθιστόρημα της τριλογίας με τίτλο *Η Μύηση* (1999) αφηγείται την ιστορία των ηρώων του αρχίζοντας από το 1935 και καταλήγοντας την άνοιξη του 1941, όταν οι Γερμανοί κατακτητές εγκαθίστανται στην Αθήνα. Το δεύτερο μυθιστόρημα με τίτλο *Ο Λαβύρινθος* (2002) ξεκινά από αυτή τη χρονική στιγμή και συνεχίζει με την ιστορία των ηρώων του μέχρι το τέλος του εμφυλίου πολέμου. Το τρίτο μυθιστόρημα, *Η Έξοδος* (2004), αρχίζοντας από τη μεταπολεμική και μετεμφυλιακή περίοδο, το 1951, μας πηγαίνει ως τα πρώτα μεταδικτατορικά χρόνια, στο τέλος της δεκαετίας του 1970.

Τα λογοτεχνικά παραθέματα που συναντάμε και στα τρία μυθιστορήματα της τριλογίας συγκροτούν μια οιονεί βιβλιογραφική σκευή, την οποία καταθέτει ο συγγραφέας, δημιουργώντας έναν διαρκή διάλογο με τους ομοτέχνους του, παλαιότερους και σύγχρονους. Τα αποσπάσματα παρατίθενται ακέραια στο παράρτημα που συνοδεύει κάθε ένα από τα τρία μυθιστορήματα και ανήκουν σε μεγάλο αριθμό ελληνικών, ευρωπαϊκών και αμερικάνικων λογοτεχνικών κειμένων.¹ Στην προσέγγιση αυτή θα ερευνηθεί αποκλειστικά το σώμα των νεοελληνικών κειμένων και η λειτουργία τους στο έργο του Μιχαηλίδη.

Και τα τρία μυθιστορήματα της τριλογίας χωρίζονται σε κεφάλαια, τα οποία διακρίνονται με βάση τον αφηγητή τους. Όλοι οι βασικοί χαρακτήρες του έργου συμμετέχουν ως αφηγητές, καθορίζοντας απόλυτα και το αφηγηματικό ύφος κάθε κεφαλαίου. Σε κάθε έναν από τους τρεις τόμους του έργου, ο συγγραφέας καθοδηγεί ουσιαστικά τον αναγνώστη του, ανακαλύπτοντας τις επιθυμίες και τις βαθύτερες σκέψεις των ηρώων του μέσω των λογοτεχνικών παραθεμάτων. Τα παραθέματα αυτά δίνουν ουσιαστικά το στίγμα του κάθε βιβλίου, ορίζουν την ατμόσφαιρα της κάθε ενότητας και των τριών βιβλίων. Στο τέλος κάθε τόμου, ο συγγραφέας παραθέτει έναν κατάλογο των